

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski *Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 11/2008

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	6
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.11.2008 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	6
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.11.2008 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	7
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.11.2008rok.....	7
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.11.2008r.....	8
2.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	9
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	Interwencja w ziarnie.....	9
2.	Premia dla młodych rolników.....	10
3.	Wypłata płatności bezpośrednich.....	10
4.	Kredyty dla rolników.....	10
5.	Malejące ceny ziem.....	11
6.	Wykup gruntów.....	11
7.	Ochrona gruntów.....	11
8.	Premia dla młodych rolników.....	12
9.	Cross-compliance.....	12
10.	Działalność pozarolnicza.....	13
11.	Rybackie rekompensaty.....	14
12.	Płatności bezpośrednie.....	15
13.	Stabilizacja czynszu dzierżawnego.....	16
14.	Leader.....	17
15.	Systemowa jakość.....	17
16.	Zasada wzajemnej zgodności.....	17
17.	WPR - zmiany	18
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	Wyjazd studyjny na Ukrainę.....	18
2.	WPR – konferencja.....	20
3.	Konferencja podsumowująca działanie 2.5 SPO.....	21
4.	Konferencja dot. Leadera.....	21
5.	Seminarium ekologiczne.....	21
VI.	OCHRONA PRAW KONSUMENTÓW	
1.	Usługi turystyczne.....	22

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

W październiku w porównaniu z wrześniem br. liczba bezrobotnych nieznacznie wzrosła – o 241 osób, tj. o 0,3% i na koniec miesiąca wynosiła 79 439. W porównaniu z październikiem 2007 roku, poziom bezrobocia był niższy o 18 928 osób, tj. o 18,5%. Od początku 2008 roku, bezrobocie rejestrowane w regionie spadło o 19 556 osób, tj. o 19,8%.

Obserwowana ostatnio dekonjunktura na rynkach światowych, skutkować może zwolnieniami pracowników również w województwie warmińsko-mazurskim. Do października, proces ten nie był szczególnie dotkliwie odczuwalny w regionie, niemniej do końca roku należy liczyć się ze wzmożoną rejestracją osób pozbawionych pracy. Od początku roku, w województwie warmińsko mazurskim, pracodawcy zgłosili zamiar zwolnienia 1 089 osób, z których bezrobotnymi są już 592 osoby. W październiku otrzymaliśmy sygnały o zwolnieniach grupowych w 3 przedsiębiorstwach, które dotyczą 496 osób, tak więc ponad 45% zgłoszonych od początku roku zwolnień przypadło na październik. Przeciętnie w kraju, w porównaniu z wrześniem, odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 1,7%. W stosunku do września ubiegłego roku, spadek bezrobocia wyniósł średnio w kraju 22,5%, a więc był wyższy niż w naszym regionie o 2,9 pkt. proc.

Od początku bieżącego roku bezrobocie w kraju spadło o 22,5%, a więc również więcej niż w regionie warmińsko – mazurskim (o 1,3 pkt. proc.). W październiku w porównaniu do września 2008r. w powiatach: bartoszyckim, braniewskim, działdowskim, ełckim, giżyckim, kętrzyńskim, lidzbarskim, mragowskim i szczycieńskim, odnotowano wzrost liczby bezrobotnych. W pozostałych dwunastu powiatach nastąpił spadek bezrobocia rejestrowanego, przy czym najwyższy w:

- powiecie nowomiejskim – 6,2%,
- mieście Elblągu – o 5,0%,
- powiecie węgorzewskim – o 4,4%,
- powiecie oleckim – o 2,3%.

Analiza roczna zmian poziomu bezrobocia (X 2008 do X 2007) wykazuje spadek liczby zarejestrowanych w granicach od 1,1% do 43,9% we wszystkich powiatach województwa z wyjątkiem powiatów oleckiego i działdowskiego, gdzie odnotowano wzrost liczby bezrobotnych. W analizowanym okresie największy spadek bezrobocia odnotowano w:

- powiecie giżyckim – o 43,9%,
- powiecie ławskim – o 35,3%,
- powiecie nowomiejskim – o 27,0%,
- mieście Elblągu – o 26,6%,
- mieście Olsztynie – o 26,5%,
- powiecie ostródzkim – o 25,1%.

Pomimo systematycznego spadku stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim, która w okresie wrzesień 2007 – wrzesień 2008 zmniejszyła się o 3,6 pkt. proc., a dynamika spadku w analizowanym czasie była o 0,9 pkt. proc. wyższa niż w kraju, natężenie bezrobocia w regionie jest najwyższe w Polsce. Na koniec września 2008 roku stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim wyniosła 15,4% i była ponad 1,5-krotnie większa niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 8,9%. Oznacza to, że w województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada ponad 15 osób bezrobotnych.

W regionie warmińsko – mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą

bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale występują też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia.

Najniższą stopą bezrobocia we wrześniu charakteryzowały się:

- miasto Olsztyn – 3,6%,
- powiat iławski – 9,7%,
- miasto Elbląg – 10,5%,
- powiat giżycki – 13,4%,
- powiat olsztyński – 14,0%.

Najwyższa stopa bezrobocia we wrześniu 2008 roku, występowała w powiatach:

- bartoszyckim – 29,2%,
- braniewskim – 28,4%,
- węgorzewskim – 25,4%,
- piskim – 25,7%.

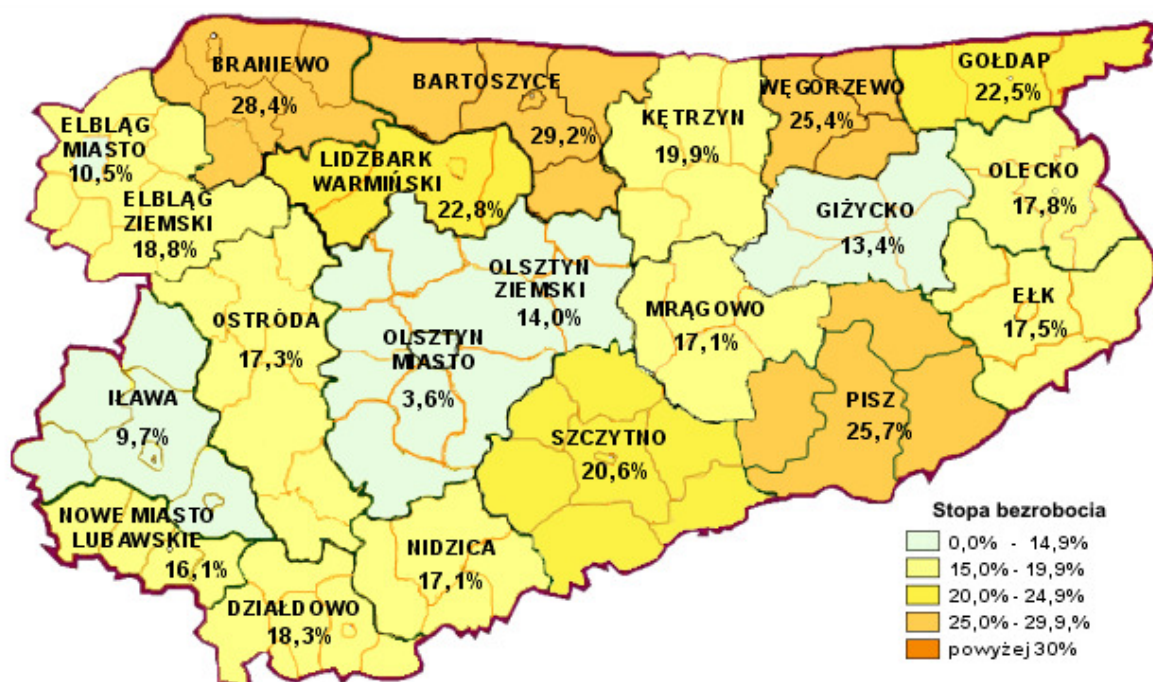
Biorąc pod uwagę wysokość wskaźnika stopy bezrobocia, najbardziej zagrożone bezrobociem są powiaty położone w północnej części województwa oraz powiat piski.

Na uwagę zasługuje fakt, że przed rokiem w województwie warmińsko – mazurskim występowały jedynie dwa miasta i cztery powiaty – miasto Olsztyn, miasto Elbląg, powiat iławski, powiat olecki, powiat nidzicki oraz powiat olsztyński, gdzie stopa bezrobocia we wrześniu wynosiła mniej niż 20%. We wrześniu 2008 roku liczba ta zwiększyła się dwukrotnie: miasto Olsztyn, miasto Elbląg, a także powiaty: działdowski, elbląski, ełcki, giżycki, iławski, kętrzyński, mragowski, nidzicki, nowomiejski, olecki, olsztyński oraz ostródzki.

Należy także podkreślić, że we wrześniu 2008 roku w województwie warmińsko - mazurskim nie było powiatów, w których stopa bezrobocia byłaby większa niż 30%, natomiast przed rokiem, wartość ta została przekroczona w powiatach: braniewskim i bartoszyckim.

Również pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie dystansu pomiędzy stopą bezrobocia w kraju i w województwie. We wrześniu 2007 roku, różnica pomiędzy wartością stopy bezrobocia dla kraju, a wartością stopy dla województwa wynosiła 7,4 pkt proc, natomiast we wrześniu 2008 roku różnica ta wynosiła 6,5 pkt proc.

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w październiku 2008 r.

W porównaniu z wrześniem, liczba bezrobotnych na koniec października br., nieznacznie wzrosła (o 241 osób, tj. o 0,3%) i wynosiła 79 439. Od stanu ubiegłorocznego, spadek poziomu bezrobocia wynosi 18,5% (18 929 osób). Od początku 2008 roku, bezrobocie rejestrowane w regionie spadło o 19 556 osób, tj. o 19,8%.

Obserwowana ostatnio dekonjunktura na rynkach światowych, skutkować może zwolnieniami pracowników również w naszym województwie. Do października, proces ten nie był szczególnie dotkliwie odczuwalny w naszym regionie, niemniej do końca roku należy liczyć się ze wzmożoną rejestracją osób pozbawionych pracy. Od początku roku, w województwie warmińsko mazurskim, pracodawcy zgłosili zamiar zwolnienia 1 089 osób, z których bezrobotnymi są już 592 osoby. W październiku otrzymaliśmy sygnały o zwolnieniach grupowych w 3 przedsiębiorstwach, które dotyczą 496 osób, tak więc ponad 45% zgłoszonych od początku roku zwolnień przypadło na październik.

Podsumowanie

- Stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 15,4%. W porównaniu do analogicznego okresu 2007 roku, jest to spadek o 3,6 pkt. proc. (w kraju o 2,7 pkt. proc.). Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim systematycznie zmniejsza się, a tempo spadku jest wyraźnie wyższe niż w kraju. Mimo, to regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.
- W stosunku do października 2007 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 9,4 pkt. proc.), mieszkańców wsi (o 0,8 pkt. proc.), kobiet (o 1,5 pkt. proc.) oraz bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (o 1,4 pkt. proc.). Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 2,4 pkt. proc.), bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,2 pkt. proc.), osób niepełnosprawnych (o 1,1 pkt. proc.), młodzieży do 25 roku życia (o 1,2 pkt. proc.).

- W październiku 2008 roku, urzędy pracy dysponowały 4 345 ofertami pracy – o 321 więcej niż październiku przed rokiem. Większość z nich, bo 67,0% (2 910 ofert) dotyczyła zatrudnienia subsydiowanego; analogicznie do okresu z poprzedniego roku oferty pracy subsydiowanej stanowiły 54,9% (2 562 oferty) ogółu pozyskanych od pracodawców miejsc pracy. W ciągu dziesięciu miesięcy br., pozyskano 46 998 oferty pracy – spadek do okresu sprzed roku o 4,5% (2 224 oferty). Zmniejszenie liczby zgłaszanych ofert pracy związane jest ze słabszą w stosunku do ubiegłorocznej koniunkturą gospodarczą, nasyceniem zatrudnienia w zakładach pracy, a także skróceniem, ze względu na pogodę, sezonu turystycznego. Ponadto przedsiębiorcy, z przyczyn ekonomicznych, raczej zwiększają wydajność swojej dotychczasowej kadry pracowniczej, niż zatrudniają nowych pracowników.
- W październiku br., w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyło 4 440 osób, a 3 878 osób podjęło pracę niesubsydiowaną. W okresie styczeń – październik br. zaktywizowano z udziałem środków Funduszu Pracy 37 235 osób, a 43 260 osób podjęło pracę niesubsydiowaną na wolnym rynku.
- Do końca października br. z Funduszu Pracy na działania aktywizujące bezrobotnych, pozyskano 195 425,0 tys. zł., z czego wydatkowano 148 441,8 tys. zł., najwięcej na: stypendia za okres stażu – 41 250,3 tys. zł (27,8% kwoty wydatków na aktywne formy), wsparcie podjęcia działalności gospodarczej – 29 463,6 tys. zł (19,8%), refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 18 417,9 tys. zł (12,4%). W stosunku do okresu sprzed roku wydatki na aktywizację bezrobotnych wzrosły o 23,9%, tj. o 28 610,3 tys. zł.

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Prawie połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (39 817 osób, tj. 50,1%) **zamieszkuje na wsi**. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 49 632 osoby, stanowili 50,9% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych.

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.11.2008 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Liczba wystawionych zleceń płatności	Kwota wystawionych zleceń płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	979	122 297 183,11
Ułatwienie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	69	107 390 599,45

i marketingu artykułów rolnych						
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	132	7 888 933,87
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	62	4 236 816,50
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 982	328 411 936,93

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.11.2008r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	134	19 986 924,00
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 549 819,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	166	50 536 743,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.11.2008r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Liczba zautoryzowanych płatności	Kwota zautoryzowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego	11	9	1 684 680,00	8	1 564 973,00

do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia					
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	17	5	748 804,00	2	301 824,40
3.2 Chów i hodowla ryb	43	21	7 444 772,30	15	1 034 119,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00		
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	25	14	1 565 339,98	9	1 117 890,40
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	2	817 707,00
4.2 Działania społeczno- ekonomiczne	70	68	2 788 109,68	64	2 788 109,68
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	16	12	7 370 995,00	6	4 197 228,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	3	371 171,00	1	199 054,00
4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	7	6 585 479,00
Razem	266	193	49 009 255,60	158	25 567 766,47

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.11.2008r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2007	31 605 **	97 293 126*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) –	31 615	-

Kampania 2008		
Renty Strukturalne – Kampania 2007	318**	339 378,22
Renty Strukturalne – Kampania 2008	351**	371 049,43
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2007	203**	9 761 493,40
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2008	134	5 240 214,56
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – Kampania 2008	31	317 376,32
Grupy producentów rolnych	10	1 025 323,26***
Modernizacja gospodarstw rolnych	820	133 820 883,00
Ułatwianie startu młodym rolnikom	234	11 700 000,00
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27	63 145 228,35
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	165	14 424 049,00

* kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

** grupy złożyły wniosek o przyznanie pomocy

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 30.11.2008r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 106

V. AKTUALNOŚCI

1. Interwencja w ziarnie

Od 50 do 100 tysięcy ton ziarna wyniesie według szacunków Agencji Rynku Rolnego interwencyjny skup ziarna w sezonie 2008/2009. Zdaniem rolników byłoby dużo więcej, gdyby Komisja Europejska podniosła minimalną cenę skupu. Ale na to szansę są niewielkie.

Na początku sezonu nic nie wskazywało, na to, aby w tym roku ktokolwiek chciał oddać ziarno w skupie interwencyjnym. Susza spowodowała, że prognozy zbiorów były bardzo niskie, a ceny zbóż wysokie. Ale ostatecznie upalne miesiące letnie zrobiły dużo mniejsze szkody niż przewidywano.

Zboża jest dużo więc ceny skupu pszenicy konsumpcyjnej krążą wokół 400 -450 złotych za tonę, paszowej około 350. To dlatego rolnicy domagają się, aby rząd zdjął część nadwyżki z rynku. Ministerstwo Gospodarki w zeszłym tygodniu zapowiedziało,

że Agencja Rezerw Materiałowych rozpocznie skup pszenicy konsumpcyjnej na strategiczne rezerwy państwa, ale od tego czasu wokół sprawy zapadła cisza. Dlatego producenci zbóż coraz częściej oglądają się na Agencję Rynku Rolnego, która jak co roku z początkiem listopada uruchamia unijną interwencję. Cena skupu pozostaje bez zmian i wynosi 101 euro za tonę pszenicy, jęczmienia i kukurydzy. Ale zdaniem rolników cenę interwencyjną trzeba znacznie podnieść nawet do 160 euro za tonę ziarna. Między innymi z takimi postulatami związkowcy z rolniczej Solidarności pojedą 18 listopada do Brukseli, aby tam zademonstrować swoje niezadowolenie z sytuacji na rynkach rolnych.

2. Premia dla młodych rolników

50 tysięcy premii trafiło do ponad 14 tysięcy rolników. Aby nie zwracać dotacji trzeba jednak w ciągu 5 lat spełnić szereg warunków. Najważniejsze to uzupełnienie kwalifikacji zawodowych, dostosowanie gospodarstwa do unijnych wymogów czy osiągnięcie odpowiednich dochodów. Problem w tym, że termin na uzupełnienie kwalifikacji liczony jest nie od podpisania umowy z Agencją Restrukturyzacji, ale od dnia przejęcia gospodarstwa. Zdaniem urzędników takie przepisy obowiązywały od samego początku i nie powinny być dla nikogo zaskoczeniem. Można było zrezygnować z dotacji albo przyspieszyć termin zakończenia szkoły. Zdaniem Agencji Restrukturyzacji nie wiadomo ilu rolników będzie musiało oddać unijne dotacje.

3. Wypłata płatności bezpośrednich

W Agencji Restrukturyzacji trwają ostateczne przygotowania do wypłaty dotacji. 88% wszystkich wniosków złożonych jest po kontroli administracyjnej. 12% to są wnioski, które miały nieprawidłowości i pozostały do wyjaśnienia. W sumie do rolników trafi ponad 9 miliardów złotych. To o 600 milionów złotych więcej niż w ubiegłym roku. Stawki niewiele się jednak zmieniają. Jednolita płatność obszarowa wynosi prawie 340 złotych na hektar. Dopłata uzupełniająca do podstawowych upraw to blisko 270 złotych na hektar. O ponad 100 złotych więcej przysługuje do tak zwanych powierzchni paszowych. Po raz pierwszy w tym roku trafią do rolników dotacje do owoców miękkich. Jest to ponad 1350 złotych na hektar. Dopłaty do powierzchni uprawy chmielu wynoszą od przeszło 400 do prawie 600 złotych na hektar. Powyżej 150 złotych dostaną rolnicy za każdy hektar uprawy roślin energetycznych. A niecałe 40 złotych za tonę sprzedanych do przetwórstwa buraków cukrowych. 850 tysięcy rolników dostanie dopłaty bezpośrednio jeszcze w grudniu. Wszystkie decyzje o przyznaniu płatności mają być wydane do końca lutego przyszłego roku.

4. Kredyty dla rolników

Agencja Restrukturyzacji udziela dopłat do oprocentowania kredytów na modernizację gospodarstw rolnych czy zakładów przetwórczych. O tanie pożyczki mogą ubiegać się także rolnicy poszkodowani w wyniku klęsk żywiołowych. Agencja łącznie dopłaci do oprocentowania kredytów ponad 50 milionów złotych. To wystarczy na udzielenie przez banki pożyczek na łączną kwotę ponad 3 miliardów złotych. Kredyty preferencyjne można dostać w ośmiu bankach, które mają podpisane umowy z Agencją Restrukturyzacji. Maksymalny czas spłaty pożyczki wynosi w zależności od rodzaju inwestycji od 4 do 15 lat.

5. Malejące ceny ziem

Średnio za hektar należący do Agencji Nieruchomości Rolnych trzeba zapłacić ponad 12 tysięcy złotych. Jeszcze kilka miesięcy temu, było to 400 złotych mniej. Nikt nie ma wątpliwości, że gwałtowny wzrost – właśnie wyhamował. Dzieje się tak bo grunty, które przeznaczone są do sprzedaży są po prostu coraz mniej atrakcyjne dla potencjalnych nabywców.

Do sprzedania wciąż pozostało 320 tysięcy hektarów. Najwięcej ziem do rozdysponowania jest w województwach: zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim, lubuskim i dolnośląskim. Najmniej gruntów znajduje się w Małopolsce, Podlasiu oraz w Kujawsko-Pomorskiem. Ze względu na mocno ograniczone zasoby, w tych rejonach za hektar trzeba zapłacić najwięcej. Tam cena sięga 21 tysięcy złotych. Jak twierdzą sami rolnicy to zbyt wiele, dlatego coraz mniej rolników decyduje się na jej zakup.

Obrót państwową ziemią wciąż utrudnia brak planów zagospodarowania przestrzennego polskich gmin oraz roszczenia dawnych właścicieli. Szacuje się, że brak uregulowań reprivatyzacyjnych dotyczy ponad pół miliona hektarów gruntów ornych.

6. Wykup gruntów

Według projektu milion 800 tysięcy hektarów gruntów rolnych, które w tej chwili są dzierżawione trafi do sprzedaży. Z tego 1/3 zostanie przeznaczona na powiększenie gospodarstw rodzinnych. Natomiast dzierżawcy, dzisiejsi użytkownicy będą mogli zgodnie z obowiązującym prawem skorzystać z prawa pierwokupu 70% użytkowanej powierzchni. Jeżeli z tego nie skorzystają to ziemia będzie przeznaczona do sprzedaży. Prawo do zakupu będą mieli jednak tylko rolnicy z danej gminy lub gmin sąsiednich.

Projekt nowelizacji zakłada także ograniczenie wielkości dzierżawy dla jednego podmiotu do 300 hektarów. Zdaniem dzierżawców to dobije polskie rolnictwo. Trzeba będzie ograniczać produkcję i zwalniać pracowników.

A to i tak nie największy problem. Ograniczenie powierzchni gospodarstw wielkotowarowych może oznaczać tylko jedno: wzrost cen żywności. Zdaniem resortu rolnictwa takich obaw nie ma. A przyspieszenie sprzedaży ziemi jest bardzo ważne, bo za 4 lata bez przeszkód będą mogli ją nabywać cudzoziemcy. Projekt nowelizacji ustawy zakłada korzystne rozwiązania zakupu dla obecnych i nowych właścicieli gruntów. Sprzedaż będzie prowadzona w systemie ratalnym. Pierwsza wpłata w dniu podpisania umowy 10% wartości rynkowej gruntu. Pozostała rozłożona na 15 lat.

7. Ochrona gruntów rolnych i leśnych

Sejmowa komisja nadzwyczajna „Przyjazne państwo” przygotowała, a Sejm i Senat uchwały, nowelizację ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Jej najważniejszym elementem jest automatyczne odrolnienie – czyli wyłączenie z produkcji rolnej - gruntów rolnych położonych w granicach miast. Na wsi procedur odrolniania nie będą wymagały grunty klas od IV do VI. Brakuje jeszcze tylko podpisu prezydenta i ustawa w nowym kształcie może zacząć obowiązywać od 1 stycznia 2009 roku. Są wady i zalety tej nowelizacji. Po pierwsze oszczędność czasu i pieniędzy. Jeżeli plany zagospodarowania przestrzennego nie przeznaczają ziemi na inne cele niż budownictwo, bądź tak jak w większości miast, planów takich nie ma, inwestorzy nie będą musieli pokonywać procedury wyłączania gruntów z użytkowania rolniczego.

Ale są i inne konsekwencje zmian. Kolejna to niejednokrotnie znaczne podniesienie wartości dotychczasowych – w większości – nieużytków. Ceny jednak zaczną szybko spadać, gdy inwestorzy zaspokoją pierwszy głód ziemi.

Szybkie i proste odrolnianie niesie również zagrożenia. Gminy będą zainteresowane masowym przekształcaniem w planach zagospodarowania przestrzennego terenów rolnych IV i V klasy na inwestycyjne. Zniknie bowiem nadzór – czasem sięgający aż do ministerstwa rolnictwa – nad procedurą wyłączenia gruntów z użytkowania rolniczego. Ziemia rolna będzie bez żadnych przeszkód przeznaczana pod budownictwo lub usługi. Powraca więc wielokrotnie zadawane pytanie – czy ziemia rolna powinna rodzić, czy też można nią dysponować na cele nierolnicze.

Projekt ma również oponentów. Związek Gmin Wiejskich liczy na prezydenckie weto. ZGW uważa, że zmiana ustawy zakłóca równowagę w zakresie tworzenia warunków rozwoju lokalnego, stawia w uprzywilejowanej pozycji miasta i jest niekorzystna dla gmin wiejskich. Związek Gmin Wiejskich uważa, że wdrożenie przyjętych przez Sejm RP norm prawnych spowodowałoby zmarnotrawienie dużego wysiłku organizacyjnego i finansowego jaki został podjęty dla przygotowania terenów inwestycyjnych.

8. Premia dla młodych rolników

Do tej pory Agencja Restrukturyzacji wypłaciła ponad dwa tysiące premii. Rolnicy, którzy je otrzymali mają trzy lata na to, aby się rozliczyć z wykorzystania unijnego wsparcia. Przede wszystkim muszą w trakcie realizacji biznesplanu zrealizować wszystkie zobowiązania, które zaciągnęli podpisując wniosek. Gospodarstwo musi spełniać wszystkie wymogi związane z ochroną środowiska oraz dobrostanem zwierząt. Trzeba też osiągnąć odpowiednią dochodowość i podlegać pod ubezpieczenie w KRUSIE. Osoby, które nie mają wykształcenia rolniczego, mają tylko trzy lata na uzupełnienie go. Wnioski o przyznanie premii dla młodych rolników w tej edycji programu można składać do końca roku.

9. Cross-compliance

Przepisy nowe, ale wymagania stare. Rolnicy, którzy dostają dopłaty bezpośrednie będą musieli przestrzegać unijnych wymogów środowiskowych. Część wymagań zacznie obowiązywać już od przyszłego roku pozostałe dopiero za pięć lat.

Chodzi o wymogi dotyczące ochrony środowiska, dobrej kondycji fizycznej i psychicznej zwierząt oraz zdrowia ludzi. Będą one wprowadzane stopniowo. Od 2009 roku zaczną obowiązywać między innymi przepisy dotyczące ochrony dzikiego ptactwa oraz wód, a także identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Jest już także potwierdzenie pani komisarz że do roku 2013 będzie wydłużony czas wprowadzania kontroli wzajemnych, czyli tak zwany system cross-compliance. Do tego czasu rolnicy będą musieli zadbać o tak zwany dobrostan zwierząt, a także bezpieczeństwo żywności oraz pasz. Rolnicy, którzy nie dostosują się do wymogów będą dostawali niższe płatności. Wysokość kary będzie zależała od ilości zaniedbań oraz tego, czy zostały one popełnione nieumyślnie, czy celowo.

10. Działalność pozarolnicza

Rolnicy w skali kraju złożyli ponad 4 tys. wniosków o przyznanie dofinansowania na rozwój działalności pozarolniczej. Najdłużej, do 7 listopada 2008 r. wnioski na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, finansowane z PROW 2007-2013, przyjmował Łódzki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Złożone tam do czwartku 6 bm. wnioski wyczerpały w 120,71% limit środków przewidziany dla woj. łódzkiego do wykorzystania w 2008 roku. W 15 województwach przyjmowanie wniosków na to działanie zakończono wcześniej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, każdy Oddział Regionalny ARiMR przyjmował wnioski przez następny dzień roboczy po dniu, w którym złożone wnioski wyczerpały w co najmniej 120% limit środków przewidziany dla danego województwa.

Liczba złożonych wniosków, stopień wykorzystania limitów i średnia wnioskowana kwota dofinansowania w poszczególnych województwach, 7 listopada 2008 r.

Lp.	Województwo	Limit środków finansowych [w zł]	Liczba złożonych wniosków	Wykorzystanie limitu środków [%]	Średnia kwota wnioskowana [w tys. zł]
1	Dolnośląskie	8 358 775,37	127	132,51%	87,2
2	Kujawsko - pomorskie	10 717 552,59	176	144,74%	88,1
3	Lubelskie	32 862 585,44	500	121,74%	80,0
4	Lubuskie	3 458 016,24	72	185,01%	88,8
5	Łódzkie	22 053 428,70	340	126,77%	82,2
6	Małopolskie	19 854 954,25	310	120,68%	77,3
7	Mazowieckie	36 641 210,81	523	125,25%	87,7
8	Opolskie	4 946 563,01	90	136,65%	75,1
9	Podkarpackie	16 671 750,47	282	120,80%	71,4
10	Podlaskie	13 580 147,24	221	136,12%	83,6
11	Pomorskie	6 458 011,72	215	283,61%	85,2
12	Śląskie	6 893 126,94	109	123,74%	78,2
13	Świętokrzyskie	17 083 963,75	260	122,93%	80,8
14	Warmińsko - mazurskie	6 320 607,29	165	228,21%	87,4
15	Wielkopolskie	19 007 629,35	564	269,71%	90,9
16	Zachodniopomorskie	4 099 234,50	96	216,00%	92,2
	W kraju	229 007 557,67	4 050	x	83,6

„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” zostało uruchomione 5 czerwca 2008 r. W drugim dniu wdrażania – 6 czerwca br. zakończyły przyjmowanie wniosków na to działanie OR ARiMR w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, podlaskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim, 11 czerwca - OR w woj. dolnośląskim, 16 czerwca OR w województwach mazowieckim i opolskim, 25 czerwca OR w woj. śląskim, 2 lipca OR w woj. podkarpackim, 11 lipca OR w woj. lubelskim, 16 lipca OR w woj. świętokrzyskim, a 28 lipca OR w woj. małopolskim.

Na udzielenie wsparcia rolnikom rozwijającym działalność pozarolniczą na obszarach wiejskich ARiMR może przeznaczyć w 2008 r. ponad 229 mln zł (równowartość 63,6 mln euro). Rolnik, jego współmałżonek lub domownik może otrzymać wsparcie na rozwój działalności pozarolniczej na terenach wiejskich w wysokości do 100 tys. zł w całym okresie realizacji PROW 2007-2013. O najwyższe dofinansowanie w przeliczeniu na jeden złożony wniosek ubiegają się w tym roku wnioskodawcy z województw: zachodniopomorskiego – ponad 92 tys. zł, wielkopolskiego – niemal 91 tys. zł, oraz lubuskiego i kujawsko-pomorskiego po ponad 88 tys. zł. Pomoc przyznawana jest w formie refinansowania, a to oznacza, że wsparcie pokrywające do 50% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, beneficjent otrzyma po zrealizowaniu swojego projektu.

Wnioski na to działanie będą przyjmowane także w następnych latach. W PROW 2007-2013 przewidziano na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” ponad 345 mln euro.

11. Rybackie rekompensaty

Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”, który został zatwierdzony przez Komisję Europejską w połowie października br. przewiduje wypłacanie rybakom rekompensat za czasowe zawieszenie działalności połowowej. Jest to możliwe dzięki podpisaniu przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Marka Sawickiego z prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Dariuszem Wojtasikiem porozumienia, w którym zabezpieczone zostało 56 mln zł na wypłatę rybakom rekompensat za zawieszenie działalności połowowej. Dzięki konsultacjom między Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa opracowano ścieżkę szybszego uruchomienia wypłaty tych rekompensat. Ma być powołany Komitet Monitorujący, w skład którego wejdą przedstawiciele środowisk rybackich. Do zadań Komitetu będzie należało zatwierdzenie warunków dostępu będących podstawą do przygotowania procedur przez MRiRW i ARiMR, które przewidują wypłatę rekompensat według dwóch metod. Po pierwsze, możliwa jest wypłata za czasowe zawieszenie połowów dorsza w okresie 25 dni na podobszarze 22-24 Morza Bałtyckiego, cieśnin Bełt i Sund. Rekompensata ta zależy od długości łodzi rybackiej i wynosi:

- dla jednostki o długości do 15 m rekompensata wynosi 23675 zł,
- dla jednostki o długości powyżej 15 m do 19,5 m rekompensata wynosi 26925 zł,
- dla jednostki o długości powyżej 19,5 m do 25 m rekompensata wynosi 30975zł zł,
- dla jednostki o długości powyżej 25 m rekompensata wynosi 32125 zł.

Ponadto kwota rekompensaty będzie zwiększona o 3425 zł za każdą osobę pracującą na danym statku rybackim w okresie zawieszenia działalności połowowej.

Po drugie uruchomiony zostanie instrument wynikający z rozporządzenia Rady (WE) nr 744/2008 z 24 lipca 2008 r. ustanawiający tymczasowe wsparcie restrukturyzacji flot rybackich Wspólnoty Europejskiej dotkniętych kryzysem gospodarczym. Rekompensatami z tego tytułu objęci zostaną wszyscy armatorzy statków rybackich, bez względu na poławiany gatunek ryb, pod warunkiem nie prowadzenia połowów w wodach Bałtyku w dowolnych 60 dniach kalendarzowych, w okresie od 1 października do 31 grudnia 2008 r. Za taką przerwę w połowach przewidziana jest rekompensata, która w zależności od długości łodzi rybackiej wynosi:

- dla jednostki o długości do 15 m rekompensata wynosi 56820 zł,

- dla jednostki o długości powyżej 15 m do 19,5 m rekompensata wynosi 64620 zł,
- dla jednostki o długości powyżej 19,5 m do 25 m rekompensata wynosi 74340 zł,
- dla jednostki o długości powyżej 25 m rekompensata wynosi 77100 zł.

W tym przypadku kwota rekompensaty będzie zwiększona o kwotę 8220 zł za każdą osobę pracującą na danym statku rybackim we wszystkich dniach zawieszenia działalności połowowej.

Maksymalne uproszczenie procedur wypłat środków finansowych, a uruchomienie rekompensat zależy od zatwierdzenia warunków wyboru przez Komitet Monitorujący.

Polska uzyskała także prawo do podwyższenia o 15% w roku przyszłym kwoty połowowej dorsza odławianego we wschodniej części Bałtyku w porównaniu z rokiem 2008. Ogółem nasi rybacy będą mogli odłowić w Bałtyku ponad 11,3 tys. ton dorsza i w tej kwocie zawarta jest już kara jaką musi ponieść Polska za przekroczenie limitów połowowych w poprzednich latach.

Przyszłoroczne kwoty połowowe dla pozostałych poławianych gatunków ryb i tak: śledź zachodni to 3536 ton. Kwota połowu śledzia w Bałtyku centralnym i wschodnim została ustalona na poziomie 35 tys. ton.

Kwotę połowu szprota ustalono na poziomie 117 tys. ton. Rybacy będą mogli odłowić w przyszłym roku m.in. 19471 sztuk łososia.

12. Płatności bezpośrednie w 2008 roku

Rodzaje płatności bezpośrednich przyznawane rolnikom w 2008 roku oraz stawki płatności na rok 2008:

1. jednolita płatność obszarowa (JPO) – 339,31 zł/ha
2. krajowe uzupełniające płatności obszarowe (UPO), w tym:
 - płatność do grupy upraw podstawowych – 269,32 zł/ha
 - płatność do powierzchni uprawy chmielu (płatność związana z produkcją) – 407,60 zł/ha
 - płatność do powierzchni uprawy chmielu (płatność niezwiązana z produkcją) – 591,50 zł/ha
 - płatność do powierzchni roślin przeznaczonych na paszę, uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatności zwierzęce) – 379,55 zł/ha
3. płatność do upraw roślin energetycznych – 152,85 zł/ha
4. płatność cukrowa – 39,45 zł/tonę
5. pomoc do rzepaku – 176 zł/ha

Nowe schematy pomocowe w roku 2008

Od 2008 roku rolnicy mogą ubiegać się o płatności w ramach dwóch nowych schematów pomocowych:

1. oddzielną płatność z tytułu owoców i warzyw (płatność do pomidorów) – 133,65 zł/tonę
2. przejściowe płatności z tytułu owoców miękkich – 1358,68 zł/ha (z czego 781,24 zł z budżetu UE, 577,44 z budżetu krajowego)

Koperta finansowa na rok 2008

Łączna koperta finansowa na realizację płatności bezpośrednich za rok 2008 wynosi ponad 9,3 mld zł. W porównaniu do roku 2007 wzrost środków finansowych na realizację płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego wynosi ponad 686 mln zł.

Naliczanie płatności

Obecnie ARiMR przystąpiła do naliczania płatności bezpośrednich. W pierwszej kolejności do naliczania skierowane zostały wnioski rolników złożone w 89 powiatach dotkniętych klęską suszy (na terenie 7 województw).

Realizacja płatności w grudniu 2008 r.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami realizacja płatności na rachunki bankowe rolników może nastąpić od dnia 1 grudnia 2008 r. Planuje się, że dla ok. 850 tys. rolników realizacja płatności nastąpi w miesiącu grudniu 2008 r. Planowana kwota płatności do realizacji w grudniu wyniesie ok. 3,8 mld zł, co stanowi ok. 41% łącznej koperty finansowej przewidzianej na realizację płatności bezpośrednich za rok 2008.

W analogicznym okresie, w roku 2007, w miesiącu grudniu płatności zrealizowano dla 650 tys. rolników na łączną kwotę 2,2 mld zł.

ARiMR planuje wydanie wszystkich decyzji administracyjnych w sprawie przyznania płatności do dnia 1 marca 2009 r.

13. Stabilizacja czynszu dzierżawnego

Jak wynika z najnowszych danych w III kwartale br. średni czynsz dzierżawny ustabilizował się na poziomie 6,3 dt pszenicy za 1 ha. Jest on porównywalny z czynszem z I kwartału br. (6,4 dt pszenicy za 1 ha) i ze średnim w roku ubiegłym, kiedy wyniósł 6,7 dt pszenicy za 1 ha.

Stawka czynszu w wysokości 6,3 dt/ha dotyczy tylko umów zawartych w omawianym kwartale. Uwzględniając cenę pszenicy obowiązującą przy rozliczeniu za ten okres (87,75 zł za 1 dt) można uznać, że czynsz dzierżawny nadal utrzymuje się na wysokim poziomie, ale jest znacząco niższy niż w II kwartale br. (średnio 8,4 dt/ha).

Od początku roku Agencja wydzierżawiła nieruchomości o powierzchni 23 200 ha podpisując 1 655 umów. W III kwartale podpisano 345 umów dzierżawnych obejmujących powierzchnię 5 260 ha. W ostatnim okresie Agencja odnotowuje spadek zainteresowania wydzierżawianiem gruntów.

Obecnie w Zasobie znajduje się 2,4 mln ha, z których 1,8 mln ha jest przedmiotem dzierżawy. Dzierżawa jest najważniejszą formą rozdysponowania nieruchomości stosowaną przez ANR i obejmuje $\frac{3}{4}$ powierzchni gruntów pozostających w Zasobie. Spośród ok. 117 tys. trwających umów dzierżawy, umowy dotyczące nieruchomości powyżej 100 ha stanowią 2,5% (ok. 3000 umów) i obejmują powierzchnię ok. 1,2 mln ha.

14. Leader

Ponad dwa miliardy złotych. Tyle będą miały do wykorzystania Lokalne Grupy Działania z programu LEADER. Dzięki funduszom powstaną nowe miejsca pracy i szlaki turystyczne.

O dotacje mogą ubiegać się tylko Lokalne Grupy Działania w skład, których wchodzi przedstawiciele trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. W całym kraju jest ich już ponad 200. Aby po nie sięgnąć najpierw trzeba opracować tak zwaną Lokalną Strategię Rozwoju i złożyć wnioski w urzędzie marszałkowskim. Konkursy ogłoszono już we wszystkich województwach. Najwcześniej wystartowała Opolszczyzna. Zdaniem resortu rolnictwa pieniędzy powinno wystarczyć dla wszystkich chętnych. Trafiają one do Lokalnych Grup działania już za kilka miesięcy.

Lokalne Grupy Działania będą decydowały również o dofinansowaniu na „Odnowę wsi”, „Różnicowanie działalności w kierunku nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” a także tak zwanych małych projektów do 25 tysięcy złotych.

15. Systemowa jakość

100 milionów euro dla producentów żywności regionalnej, ekologicznej oraz integrowanej. Tyle jest do rozdysponowania w programie „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”. Działanie powinno ruszyć już na początku przyszłego roku.

Program ma zachęcić rolników do produkowania żywności o wysokich standardach. O wsparcie będą mogli ubiegać się producenci, którzy wytwarzają produkty regionalne wpisane na listę Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych i Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. Maksymalny poziom dotacji wynosi ponad 3 tysiące złotych rocznie. Prawie tysiąc złotych wsparcia będzie przysługiwało producentom żywności ekologicznej. Na ponad 2 i pół tysiąca złotych mogą liczyć wytwórcy tak zwanej żywności integrowanej. Wysokość dotacji dla każdego producenta może być inna. Będzie ona wyliczana na podstawie kosztów poniesionych na uzyskanie odpowiednich certyfikatów. Pierwsze wnioski o przystąpienie do programu rolnicy będą mogli złożyć w przyszłym roku. Dotacje będą wypłacane przez pięć lat, ale dopiero po roku uczestnictwa w programie.

16. Zasada wzajemnej zgodności

Tak zwane wymagania wzajemnej zgodności będą wchodziły stopniowo. Część z nich będzie obowiązywała rolników, którzy otrzymują dopłaty bezpośrednie już od przyszłego roku. Dlatego zainteresowanych poznaniem wymogów nie brakuje. Identyfikacja i rejestracja zwierząt, utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej oraz nie stwarzanie zagrożeń dla środowiska naturalnego obowiązuje już od dawna. Nie wszystko jednak zależy od rolników. Najwięcej obaw, co do rejestracji zwierząt mają producenci świń. Otrzymanie numeru stada nie zawsze jest możliwe.

Już od przyszłego roku nie przestrzeganie zasad może oznaczać dla rolników utratę części płatności bezpośrednich. W zależności od rodzaju uchybień kara będzie wynosić od kilku do kilkudziesięciu procent przyznanych pieniędzy.

17. Wspólna Polityka Rolna - zmiany

Ostatnie lata dla unijnego rolnictwa były czasem dość niespokojnym. Przede wszystkim z powodu różnicy interesów między starą „15” a krajami, które dołączyły do UE po 2004 roku.

Pierwsze bardzo chciały zakonserwowania swoich dawnych przywilejów. Drugie dążyły do przywrócenia WPR jej solidarnościowego charakteru, czyli jak najszybszego zrównania swoich praw z prawami „15”. Poza tym, WPR przestała odpowiadać na wezwania, które przed nią stają - tak na rynku unijnym jak i globalnym. Dlatego przed rokiem, Komisja Europejska, postanowiła zrobić przegląd WPR.

Główne punkty ogłoszonego kompromisu, które na pewno będą miały wpływ na sytuację naszego rolnictwa to:

1. do 2013 roku będzie obowiązywał uproszczony, czyli powierzchniowy system płatności, a więc nie zależny od wielkości produkcji.

2. tzw. modulacja, czyli obcinanie górnych płatności dla dużych gospodarstw będzie niższe niż przewidywano – max 10 %, ale polscy rolnicy nie będą podlegać tym rozporządzeniom

3. dopłaty specjalne do produkcji owoców miękkich (truskawki i maliny) zostaną utrzymane dłużej niż to wcześniej przewidywano.

4. zwiększono wsparcie dla młodych rolników.

5. WPR zachowa działania interwencyjne na rynku mleka – co oznacza, że mogą być wprowadzone dopłaty do przechowywania i eksportu produktów mleczarskich.

6. potrzymano plany uwolnienia kwot mlecznych w 1015 roku, a w najbliższych latach stopniowe zwiększanie limitów.

7. zapowiedziano likwidację dopłat energetycznych - zaoszczędzone pieniądze (dla Polski 30 mln euro rocznie) zostaną przeznaczone na wyrównywanie dysproporcji między państwami starej i nowej UE;

8. w zamian za likwidację dopłat do tytoniu dla regionów, w których go się uprawia przewidziane będą specjalne fundusze, które ułatwią zmiany strukturalne w rolnictwie.

9. Rada Ministrów Rolnictwa UE zapowiada również, że nakłady na rolnictwo nie zmniejszą się. Ale pieniądze unijne mają być w przyszłości raczej rekompensatą za służebną rolę rolnictwa wobec środowiska a nie wsparciem działalności produkcyjnej. W tym właśnie kierunku ma iść WPR po 2013 roku. Wcześniejsze przygotowanie się do tych zmian pozwoli naszym rolnikom lepiej wykorzystać unijne środki.

VI. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. Wyjazd studyjny na Ukrainę

W dniach 17-21 listopada 2008 roku odbył się wyjazd studyjny na Ukrainę w ramach projektu pt. „**Budowa międzysektorowego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w Obwodzie Równieńskim na Ukrainie**”.

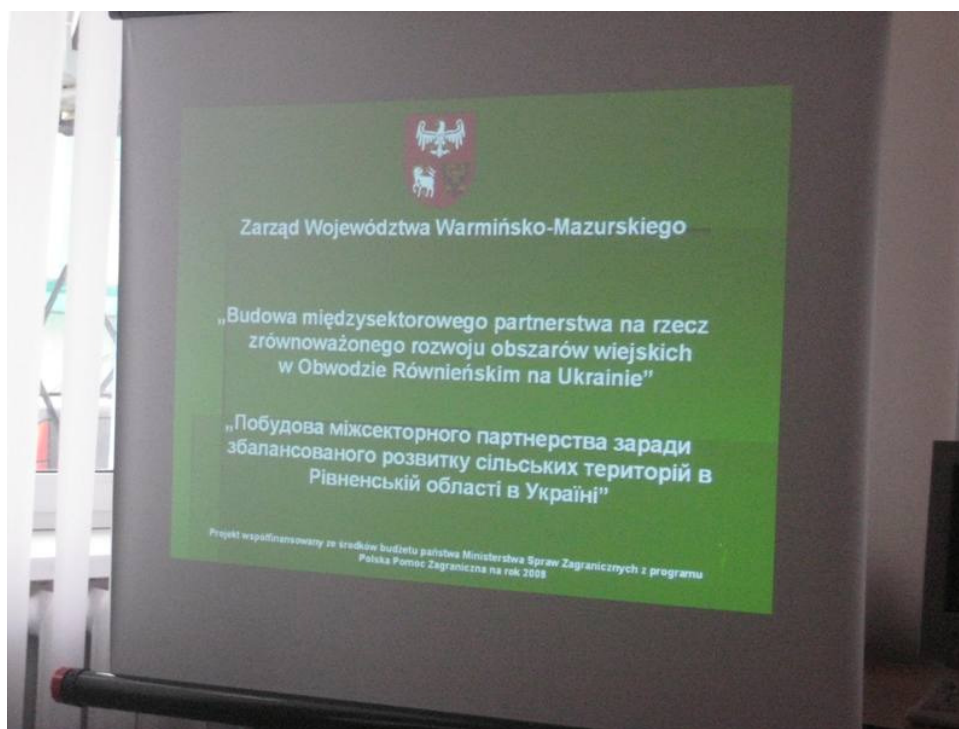
W wyjeździe uczestniczył pan Jarosław Sarnowski – dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa, pracownicy Departamentu, pan Tomasz Piłat – dyrektor Lokalnej Grupy Działania „Warمیński Zakątek”. Szkolenia odbyły się w trzech gminach: Radyvyliv, Myrohoshcha, Berezie przy współpracy z Równieńską Obwodową Administracją Państwową.

Zakres tematyczny szkoleń obejmował zasady tworzenia i funkcjonowania Lokalnych Grup Działania, grup producentów rolnych, gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych.

Omówiono na nich także możliwości aktywizacji środowisk lokalnych na obszarach wiejskich. Osoby przeprowadzające szkolenia wskazywali mechanizmy niezbędne do utworzenia i prawidłowego funkcjonowania organizacji pozarządowych, spółdzielni, stowarzyszeń, podpowiadali jakimi sposobami i skąd można pozyskać środki finansowe na rozwój wsi. Polska delegacja na każdym kroku podkreślała, iż Ukraina posiada wielki potencjał rolniczy i agroturystyczny.

W ramach zorganizowanych szkoleń wystąpiły także osoby, które brały udział w wizytach studyjnych do Polski i Gminy Bornholm. Reprezentowały one ukraińskie małe przedsiębiorstwa rolne i rolno-spożywcze, gospodarstwa rolne oraz administrację lokalną odpowiedzialną za rozwój turystyki wiejskiej. W prezentacjach swoich podzielili się wrażeniami po odbytych wizytach, porównali sytuację polskich gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych do Danii, jednocześnie odnosząc się do sytuacji jaka ma miejsce na Ukrainie.

Beneficjenci z Obwodu Równieńskiego byli żywo zainteresowani tematyką przeprowadzonych szkoleń, biorąc aktywny udział w dyskusji. Wiele pytań ze strony uczestników szkoleń dotyczyło polskiej nowej reformy administracyjnej oraz sytuacji polskiego rolnictwa po akcesji. Dzięki tym szkoleniom koordynatorzy projektu pomocowego pt. **„Budowa międzysektorowego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w Obwodzie Równieńskim na Ukrainie”** zostali zapewnieni, że w Obwodzie Równieńskim w najbliższym czasie zostanie formalnie utworzona organizacja pozarządowa.

2. Wspólna Polityka Rolna - konferencja

W dniu 13 listopada 2008 roku w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Olsztynie odbyła się konferencja nt „Funkcjonowanie i rozwój wsi oraz rolnictwa – Perspektywy i wyzwania w świetle reformy Wspólnej Polityki Rolnej”.

Omówiono na niej istotę reformy WPR, finansowanie rolnictwa na lata 2007-2013, , minimalne wymagania wzajemnej zgodności dla gospodarstw rolnych objętych systemem płatności bezpośrednich oraz płatnościami w ramach zrównoważonego gospodarowania na gruntach rolnych i leśnych.

W konferencji uczestniczyła pani Alicja Bojarska – Z-ca Dyrektora Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa.

3. Konferencja podsumowująca działanie 2.5 SPO

W dniu 28 listopada 2008r. w Hotelu „Zamek” w Karnitach k/Miłomłyna odbyła się konferencja pt. „Podsumowanie realizacji projektów melioracyjnych objętych działaniem 2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi w ramach SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 - 2006 na terenie województwa warmińsko - mazurskiego oraz perspektywy finansowania dalszych przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodnej”.

W symposium udział wzięło 100 osób. Uczestnikami spotkania byli głównie pracownicy Zarządów Melioracji i Urzędzeń Wodnych z terenu województwa, wykonawcy oraz przedstawiciele Samorządu Województwa. Celem konferencji było podsumowanie działania 2.5 *Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi*, realizowanego w ramach SPO - ROL oraz przedstawienie możliwości finansowania projektów z zakresu gospodarki wodnej objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich a także Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 - 2013.

W trakcie spotkania pracownikom Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Olsztynie oraz Żuławskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Elblągu zostały wręczone medale Zasłużony dla rolnictwa oraz okolicznościowe dyplomy za szczególne zaangażowanie na rzecz realizacji przedsięwzięć objętych działaniem 2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.

4. Konferencja dot. Leadera

W dniach 24-25 listopada 2008 roku odbyły się konferencje dla Burmistrzów, Wójtów, Skarbników Gmin i przedstawicieli Lokalnych Grup Działania z Pełnomocnikiem Marszałka ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz przedstawicielami Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie.

W konferencjach uczestniczyło 120 osób. Celem spotkań było ułatwienie absorpcji i wykorzystania funduszy unijnych przez Lokalne Grupy Działania w województwie warmińsko-mazurskim.

5. Seminarium ekologiczne

W dniach 29-30 listopada 2008 roku w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego odbyło się seminarium ekologiczne pt. „Sprzedaż produktów rolnictwa ekologicznego”.

Tematami wiodącymi seminarium było omówienie systemu kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym, pakowanie i znakowanie produktów rolnictwa ekologicznego z uwzględnieniem stosowania logo UE. Poza tym poruszono problem importu z krajów trzecich i obrót produktami rolnictwa ekologicznego. Zwrócono także uwagę jak powinien wyglądać produkt ekologiczny w sklepie.

W seminarium wzięli udział pracownicy Departamentu.

VI. OCHRONA PRAW KONSUMENTÓW

1. Usługi turystyczne

Usługi turystyczne (przewodniczkowe, hotelarskie oraz inne świadczone turystom) to na ogół miły temat dla konsumentów. Tak może być, jeśli konsument zna swoje prawa i wie, jak o nie zadbać.

Złożony charakter takich usług spowodował konieczność zapewnienia, korzystającym z nich konsumentom lepszej ochrony prawnej niż w przypadku innych rodzajów usług. Służy temu ustawa o usługach turystycznych, która jako regulacja szczególna ma wzmocnić zabezpieczenie interesów konsumentów. Działalność polegająca na organizowaniu usług turystycznych oraz pośredniczeniu na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych jest regulowana przepisami ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807, ze zm.). Wymaga uzyskania wpisu w Rejestrze Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych, zwanego dalej „rejestrem”. Regulacje prawne dotyczące obowiązków organizatorów względem konsumentów oraz kompetencji kontrolnych względem organizatorów zawiera ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.).

Usługi turystyczne zwykle kupowane są w pakiecie (obejmują różnego typu świadczenia). Kiedy konsument nabywa w biurze turystycznym wycieczkę, to w istocie korzysta z kilku usług (ze świadczeń różnych przedsiębiorców). Mogą być wśród nich: przelot liniami lotniczymi, noclegi w hotelu, przejazd autokarem, posiłki w restauracji i wiele innych. Każda z tych usług może być świadczona przez innego przedsiębiorcę. I w każdym z tych przypadków może dojść do jakiegoś niedopełnienia obowiązków – nienależytego wykonania umowy.

Trudno sobie wyobrazić sytuację, w której konsument musiałby zgłaszać reklamacje do kilku różnych przedsiębiorców, być może nawet w różnych krajach. Dlatego za wszystkie usługi świadczone w ramach imprezy turystycznej przepisy obarczają odpowiedzialnością jednego przedsiębiorcę – organizatora turystyki, od którego konsument kupuje wycieczkę. Organizator turystyki (np. biuro podróży) ma ponadto względem swoich klientów szczegółowe obowiązki informacyjne.

1.1 Jak sprawdzić biuro podróży?

Wybierając ofertę danego organizatora turystyki powinniśmy w pierwszej kolejności sprawdzić, czy działa on legalnie, tj. czy posiada wpis do rejestru. Taką informację możemy uzyskać w Departamencie Turystyki Ministerstwa Gospodarki lub w Oddziale Turystyki przy Urzędzie Marszałkowskim właściwym ze względu na siedzibę organizatora. Minister Gospodarki i Marszałkowie województw mają uprawnienia kontrolne w zakresie zgodności działalności organizatorów z ustawą o usługach turystycznych.

„Istnienie” organizatora możemy również sprawdzić w rejestrze na stronie internetowej <http://turystyka.crz.mg.gov.pl>, który zawiera informacje o wszystkich legalnie działających organizatorach lub pośrednikach turystycznych w Polsce. Zdarzają się sytuacje, że organizator działa bez uprawnień lub nie dysponuje odpowiednimi zabezpieczeniami finansowymi dla swoich klientów (gwarancją bankową lub ubezpieczeniową, umową ubezpieczenia na rzecz klientów). Informacje o wydaniu decyzji o zakazie wykonywania działalności przez organizatora lub wygaśnięciu umowy gwarancji uzyskamy również w rejestrze.

Kolejnym krokiem przed zawarciem umowy z biurem podróży powinno być dokładne zapoznanie się z warunkami uczestnictwa, a w szczególności: z prawami i obowiązkami stron, warunkami rezygnacji, ubezpieczeniem, sposobem złożenia reklamacji itd. W razie wątpliwości powinniśmy zapytać organizatora o wyjaśnienie kwestii, które są dla nas niezrozumiałe. Informacje w katalogach, folderach przedstawianych klientowi przez organizatora nie mogą wprowadzać w błąd.

1.2 Obowiązki informacyjne organizatora turystyki

Organizator turystyki, który proponuje klientom usługi turystyczne, udostępniając im odpowiednie informacje pisemne, a w szczególności broszury, foldery i katalogi, jest obowiązany wskazać w tych materiałach w sposób dokładny i zrozumiały następujące informacje:

- 1) cenę imprezy lub usługi turystycznej albo sposób jej ustalenia;
- 2) miejsce pobytu lub trasę imprezy;
- 3) rodzaj, klasę, kategorię lub charakterystykę środka transportu;
- 4) położenie, rodzaj i kategorię obiektu zakwaterowania, według przepisów kraju pobytu;
- 5) ilość i rodzaj posiłków;
- 6) program zwiedzania i atrakcji turystycznych;
- 7) kwotę lub procentowy udział zaliczki w cenie imprezy turystycznej lub usługi turystycznej oraz termin zapłaty całej ceny;
- 8) termin powiadomienia klienta na piśmie o ewentualnym odwołaniu imprezy lub usługi turystycznej z powodu niewystarczającej liczby zgłoszeń, jeżeli realizacja usług jest uzależniona od liczby zgłoszeń;
- 9) podstawy prawne umowy i konsekwencje prawne wynikające z umowy;
- 10) ogólne informacje o obowiązujących przepisach paszportowych, wizowych i sanitarnych oraz o wymaganiach zdrowotnych dotyczących udziału w imprezie turystycznej.

Jeżeli na podstawie tych informacji zostanie zawarta umowa, która nie zawiera postanowień odmiennych, to informacje przekazane konsumentowi przez organizatora, o których mowa w pkt 1–8, stają się częścią umowy. Przykładowo, gdyby folder pokazywany konsumentowi zapewniał, że hotel, w którym będzie zakwaterowany w czasie imprezy, leży nad samym morzem – to niespełnienie tego warunku stanowi podstawę do złożenia reklamacji przez konsumenta. Należy więc dokładnie czytać przekazywane nam broszury i katalogi zawierające najczęściej ogólne warunki uczestnictwa w takich imprezach.

Przed zawarciem umowy organizator turystyki bezwzględnie musi poinformować klienta o:

- 1) obowiązujących przepisach paszportowych, wizowych i sanitarnych oraz o wymaganiach zdrowotnych dotyczących udziału w imprezie turystycznej;
- 2) możliwości zawarcia umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji z udziału w imprezie turystycznej oraz o zakresie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia.

Umowa o świadczenie usług turystycznych wymaga **formy pisemnej** i powinna określać:

- 1) organizatora turystyki i numer jego wpisu do rejestru oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP), a także imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję osoby, która w jego imieniu umowę podpisała;
- 2) miejsce pobytu lub trasę wycieczki;
- 3) czas trwania imprezy turystycznej;
- 4) program imprezy turystycznej obejmujący rodzaj, jakość i terminy oferowanych usług, w tym:

- a) rodzaj, charakter i kategorię środka transportu oraz datę, godzinę, miejsce wyjazdu i planowanego powrotu;
- b) położenie, rodzaj i kategorię obiektu hotelarskiego zgodnie z przepisami kraju pobytu lub opis wyposażenia obiektów niezaliczanych do rodzajów i kategorii,
- c) ilość i rodzaj posiłków,
- d) program zwiedzania i inne usługi wliczone w cenę imprezy turystycznej;
- 5) cenę imprezy turystycznej, wraz z wyszczególnieniem wszelkich koniecznych należności, podatków i opłat, jeżeli nie są one zawarte w cenie, oraz wyraźne sformułowanie okoliczności, które mogą spowodować podwyższenie ceny;
- 6) sposób zapłaty;
- 7) rodzaj i zakres ubezpieczenia turystów oraz nazwę i adres ubezpieczyciela;
- 8) termin powiadomienia klienta na piśmie o ewentualnym odwołaniu imprezy turystycznej lub usługi turystycznej z powodu niewystarczającej liczby zgłoszeń, jeżeli realizacja usług jest uzależniona od liczby zgłoszeń;
- 9) termin zawiadomienia o przeniesieniu uprawnień i przejęciu obowiązków z tytułu umowy o świadczenie usług turystycznych przez inną osobę;
- 10) sposób zgłaszania reklamacji związanych z wykonywaniem usług przez organizatora turystyki lub osobę z nim współpracującą wraz z podaniem terminu zgłaszania takich reklamacji;
- 11) wymagania specjalne, o których klient powiadomił organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego i na które strony umowy wyraziły zgodę;
- 12) podstawy prawne umowy i konsekwencje prawne wynikające z umowy. A więc nawet jeśli konsument kupuje wycieczkę przez internet, musi otrzymać umowę podpisaną przez organizatora i sam ją podpisać. **Oczywiście przed podpisaniem umowy należy ją dokładnie przeczytać!!!**

Ponadto przed rozpoczęciem imprezy konsument musi zostać poinformowany:

- o tym, do kogo może zwracać się w razie jakichkolwiek problemów w trakcie imprezy turystycznej (nazwisko, adres, numer telefonu);
- z kim bezpośrednio może się kontaktować w miejscu pobytu dziecka
- w odniesieniu do imprez turystycznych dla dzieci;
- o planowanym czasie przejazdu, miejscach i czasie trwania postojów;
- o szczegółach dotyczących połączeń komunikacyjnych, miejscu, jakie klient będzie zajmował w środku transportu itp.

1.3 Zmiana warunków – odstąpienie od umowy

Czasami przed rozpoczęciem imprezy turystycznej organizator jest zmuszony, z przyczyn od niego niezależnych, zmienić istotne warunki umowy. Powinien o tym niezwłocznie powiadomić konsumenta. Ten zaś decyduje, czy przyjmuje proponowaną zmianę czy też odstępuje od umowy.

Odstępując od umowy z uwagi na to, że nie mogła być ona wykonana przez organizatora turystyki, konsument może zdecydować się na udział w imprezie zastępczej o tym samym lub wyższym standardzie (chyba że zgodzi się na imprezę o niższym standardzie za zwrotem różnicy w cenie). Może też zażądać natychmiastowego zwrotu wpłaconych pieniędzy, czyli wszystkich wniesionych świadczeń.

Jeżeli organizator odwołuje imprezę z powodu:

- zgłoszenia się mniejszej liczby uczestników niż liczba minimalna określona w umowie i organizator powiadomił o tym klienta na piśmie w uzgodnionym terminie,
- siły wyższej powodującej niemożność wykonania usługi – np. powodzi w miejscu, do którego mieliśmy pojechać, konsumentowi nie przysługuje prawo do odszkodowania.

Natomiast zmiana warunków umowy z innego powodu może być podstawą do wystąpienia o odszkodowanie, gdyby konsument poniósł szkodę z tego powodu (np. na skutek odwołania imprezy nie mógł znaleźć w zaplanowanym terminie za te same pieniądze porównywalnego wyjazdu i musiał zapłacić więcej).

1.4 Cena imprezy turystycznej

Cena jest istotnym warunkiem umowy o świadczenie usług turystycznych. Biuro podróży, przedstawiając ofertę imprezy, musi podać jej cenę. Wymaga tego art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy o usługach turystycznych, który stanowi, że organizator turystyki lub pośrednik turystyczny jest obowiązany wskazać w dostarczanych klientom informacjach pisemnych cenę imprezy turystycznej lub usługi turystycznej albo sposób jej ustalenia.

Cena imprezy ma charakter jednolitego ryczałtowego wynagrodzenia i obejmuje koszty świadczeń podanych w programie oraz:

- opłaty skarbowe;
- opłaty manipulacyjne i wizowe;
- wynagrodzenie pilota i przewodników;
- składki ubezpieczenia, kosztów leczenia i następstw nieszczęśliwych wypadków;
- marżę biura podróży.

Konsument ma prawo sądzić, że cena obejmuje wszystkie opłaty związane z imprezą turystyczną. Jeżeli jest inaczej, biuro podróży jest obowiązane wyraźnie to określić. Cena podana w ofercie wiąże biuro podróży (art. 66 Kodeksu cywilnego) i co do zasady nie może być zmieniona z chwilą, gdy konsument ofertę przyjął.

Ustawa o usługach turystycznych w art. 17 ust. 1 stanowi, że cena ustalona w umowie nie może być podwyższona, chyba że umowa wyraźnie przewiduje możliwość podwyższenia ceny, a organizator turystyki udokumentuje wpływ na podwyższenie ceny jednej z następujących okoliczności:

- wzrostu kosztów transportu;
- wzrostu opłat urzędowych, podatków lub opłat należnych za takie usługi, jak lotniskowe, załadunkowe lub przeładunkowe w portach morskich i lotniczych;
- wzrostu kursów walut.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 tej ustawy, w okresie 20 dni przed datą wyjazdu cena ustalona w umowie nie może być podwyższona.

Pamiętajmy również o tym, że jeżeli przed rozpoczęciem imprezy organizator jest zmuszony zmienić istotne warunki umowy (np. program, termin, rodzaj zakwaterowania, cenę, itp.), powinien on poinformować o tym klienta. Klient w tej sytuacji może przyjąć proponowaną zmianę umowy albo odstąpić od niej, otrzymując zwrot wszystkich wpłaconych należności.

Konsument nie musi płacić wyższej, żądanej przez organizatora ceny, jeśli nie zachodzą wymienione wyżej warunki. Uprawniony jest także do odstąpienia od umowy, bowiem zmiana ceny jest zmianą istotnego warunku umowy, nawet jeśli jest uzasadniona.

1.5 Niewykonywanie istotnej części usług przez organizatora

Organizator turystyki, który w czasie trwania danej imprezy turystycznej nie wykonuje przewidzianych w umowie usług, stanowiących istotną część programu imprezy, jest obowiązany wykonać odpowiednie świadczenia zastępcze (na przykład wieczorek taneczny może zastąpić ogniskiem lub zamiast wyprawy do piramid może zaproponować wycieczkę do Aleksandrii). Oczywiście taka zmiana nie może powodować dodatkowych kosztów dla klienta. Jeżeli jakość świadczenia zastępczego jest niższa od jakości usługi

określonej w programie imprezy turystycznej, klient może żądać odpowiedniego obniżenia ceny imprezy.

Konsument może także, z uzasadnionych powodów, nie zgodzić się na zmianę świadczeń (np. przyjechaliśmy do Egiptu, by obejrzeć piramidy). W takiej sytuacji organizator turystyki jest obowiązany, bez ponoszenia przez konsumenta dodatkowych kosztów, zapewnić mu powrót do miejsca rozpoczęcia imprezy turystycznej lub do innego uzgodnionego miejsca. Również w takim przypadku konsument ma prawo do odszkodowania lub co najmniej żądania zmniejszenia ceny wyjazdu.

1.6 Odpowiedzialność za nienależyte wykonanie umowy

Działalność organizatorów turystyki jest działalnością regulowaną, tj. by ją prowadzić muszą oni spełnić określone warunki. Muszą też uzyskać wpis do rejestru prowadzonego przez marszałka województwa, w którym mają swoją siedzibę.

Najistotniejszym warunkiem, z punktu widzenia ochrony interesów słabszego uczestnika rynku, jest obowiązek ubezpieczenia. Organizator turystyki musi mieć zawartą umowę gwarancji ubezpieczeniowej lub bankowej albo umowę ubezpieczenia na rzecz klientów w zakresie pokrycia kosztów ich powrotu do kraju, a także na pokrycie zwrotu wpłat wniesionych przez klientów w razie niewykonania zobowiązań umownych. Umowy te organizator turystyki powinien składać marszałkowi województwa. Warto o tym wiedzieć, bowiem w przypadku, gdyby organizator nie był w stanie, np. ze względów finansowych, zapewnić nam powrotu do domu, powinniśmy zwrócić się do marszałka województwa, który może uruchomić procedurę ubezpieczeniową mającą na celu pokrycie kosztów powrotu.

Niezależnie od umowy ubezpieczenia organizatorzy odpowiadają za niewykonanie bądź nienależyte wykonanie usługi (np. gorsze niż zapewniane przy zawieraniu umowy warunki w hotelu, brak dodatkowych wycieczek, brak wyżywienia). Organizator nie może się więc bronić np. tym, że hotel wbrew zapewnieniom nie dopełnił obowiązku wyżywienia swoich gości, albo że przedsiębiorstwo autokarowe ma zepsute autokary i to do niego konsument powinien złożyć reklamację.

Organizator turystyki może natomiast w umowach ograniczyć odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług w czasie imprezy turystycznej do dwukrotności ceny imprezy turystycznej względem każdego klienta (z wyjątkiem szkód na osobie).

Przy określaniu roszczeń konsumenta, z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania przez biuro, w sposób posiłkowy można stosować tzw. tabelę frankfurcką, w której podano w sposób procentowy bonifikaty ceny umownej w stosunku do uchybienia przez organizatora konkretnym warunkom umowy. Przykładowo obniżki ceny w zakresie wyżywienia wynoszą:

- monotony jadłospis – 5%;
- niewystarczająca liczba ciepłych posiłków – 10%;
- zepsute posiłki (nienadające się do spożycia) – do 30%.

Podkreślić jednak należy, iż tabela ta nie ma charakteru wiążącego i może być stosowana wyłącznie posiłkowo.

W przypadku naruszeń wykonywania zobowiązania konsument może rozważać również inne roszczenia – wynikające z jego prawa do urlopu (wypoczynku), które może być uznane za dobro osobiste. Naruszenie tego dobra może nawet powodować powstanie po stronie organizatora turystyki obowiązku zapłaty klientowi zadośćuczynienia. Istotne jest, by podkreślić, że organizator turystyki nie odpowiada jedynie wtedy, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest spowodowane wyłącznie:

- 1) działaniem lub zaniechaniem klienta;

- 2) działaniem lub zaniechaniem osób trzecich, nieuczestniczących w wykonywaniu usług przewidzianych w umowie, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć;
- 3) siłą wyższą – np. powodzią, trzęsieniem ziemi.

1.7 Rezygnacja z imprezy turystycznej

Konsument ma prawo zrezygnować z imprezy turystycznej w każdej chwili, zarówno przed rozpoczęciem podróży, jak i w jej trakcie. Jeżeli nastąpiło to z powodu okoliczności leżących po stronie biura podróży (np. zmiana istotnych warunków umowy, jak cena, termin, miejsce pobytu, standard zakwaterowania, środek transportu, trasa wycieczki, itp.), konsumentowi należy się zwrot pełnej wpłaconej kwoty bez żadnych potrąceń. W razie, gdy za okoliczności te odpowiedzialność ponosi biuro podróży (np. niezawiadomienie konsumenta o konieczności dokonania szczepień ochronnych wymaganych do wjazdu do danego kraju, mylna informacja o terminie rozpoczęcia imprezy, na skutek czego konsument przybywa za późno na miejsce zbiórki, niedokonanie przez organizatora turystyki rezerwacji miejsc w samolocie), konsument może także żądać odszkodowania za poniesione szkody.

Problem pojawia się w sytuacji, gdy konsument odstępuje od umowy z powodu okoliczności leżących po jego stronie. Niezależnie od tego czy są to okoliczności zawinione przez konsumenta czy też nie, organizator może pobrać jedynie taką kwotę, która odpowiada kosztom faktycznie przez niego poniesionym w związku z rezygnacją konsumenta z imprezy turystycznej (np. koszty rezerwacji pokoju hotelowego, której nie można już wycofać, itp.). W związku z powyższym, zawierając umowę z organizatorem, należy rozważyć możliwość zawarcia umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji z udziału w imprezie turystycznej. Organizator turystyki powinien nas poinformować o ww. ubezpieczeniu przed zawarciem umowy.

1.8 Terminy reklamacyjne

Jeżeli w trakcie imprezy turystycznej konsument stwierdza wadliwe wykonywanie umowy, powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wykonawcę usługi oraz organizatora turystyki, w sposób odpowiedni dla rodzaju usługi (np. o karaluchach w pokoju należy zawiadomić recepcję hotelową, ale także rezydenta biura podróży).

To warunki umowy stanowią, do kogo (np. rezydent, kierowca autokaru), w jakiej formie (np. na piśmie, telefonicznie) i w jakim terminie (np. w ciągu jednego lub trzech dni od stwierdzenia uchybień) należy złożyć reklamację. Dlatego warto mieć zawsze przy sobie umowę.

Umowa powinna jednoznacznie określać, jak należy składać reklamację, oraz wskazywać terminy reklamacyjne. Niedotrzymanie ewentualnych krótkich terminów nie oznacza jednak wygaśnięcia uprawnień klienta.

Jeżeli dojdziemy do wniosku, że impreza została zorganizowana w sposób odbiegający od ustalonego w umowie, możemy po jej zakończeniu złożyć reklamację u organizatora. Jeżeli organizator nie ustosunkuje się do takiej reklamacji w terminie 30 dni od jej złożenia, uważa się, że uznał ją za uzasadnioną.

Bezpłatną pomoc prawną w ewentualnym sporze z biurem podróży oraz informacje w zakresie ochrony indywidualnych interesów konsumentów możemy uzyskać w biurze powiatowego lub miejskiego rzecznika konsumentów właściwego dla naszego miejsca zamieszkania.

Umowa zawierana przez konsumenta z organizatorem turystyki nie może zawierać postanowień mniej korzystnych dla klientów niż wynikające z przepisów prawa. Gdyby

jednak takie warunki znalazły się w umowie – nie byłyby ważne. Nieważne są także postanowienia wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych.

1.9 Imprezy typu last minute

Często organizatorzy turystyki oferują konsumentom imprezy pt. „Joker”, „Last minute”, zastrzegając jednocześnie, że konsument np. nie może wnosić reklamacji w przypadku tego typu umów. Oczywiście taki zapis jest z mocy prawa nieważny, bowiem ustawa o usługach turystycznych nie posługuje się pojęciem „oferta specjalna”, „last minute”, „joker”, itp., do których jej przepisy stosowałoby się tylko częściowo, bądź nie stosowałoby się ich w ogóle. Oznacza to, że konsumentowi zawierającemu umowę o świadczenie usług turystycznych (bez względu na nazwę umowy) w rozumieniu ww. ustawy, przysługuje pełny zakres ochrony w niej przewidziany. Ponadto, jeżeli postanowienia takiej umowy są mniej korzystne niż postanowienia ustawy – w miejsce tych postanowień wchodzi odpowiednie regulacje ustawowe.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- oraz informacji prasowych.